

UTFLYKTSGUIDE: Lulep Iksjá

Höjd 801 m ö.h. WGS84 66°12'27.9"N 17°45'3.2"E SWEREF99 TM 7345786, 623805

En skogsbilväg tar Dig till foten av Lulep Iksjá som har ett tvillingberg bredvid, Alep Iksjá. Lulep betyder *östlig* på samiska och Alep *västlig*. Båda topparna bjuder på en fantastisk utsikt och en välkomnande natur.

Hur man tar sig dit: Kör i riktning mot Norra Bergnäs, 20 km från Arjeplog. Ta vänster vid en bom som är uppfälld. Det är den första grusvägen ca 500 m efter vägskytt Rebackudden. Se upp för uppstickande stenar på skogsbilvägen. Efter 5,5 km ser du en liten stockbro över vägdiket till vänster och på höger sida kan man parkera.

Höjd: 801 m ö.h. Tvillingtoppen Alep Iksjá är 789 m ö.h.

Avstånd till toppen: 2,2 km

Vandring: Lätt och medelsvår. Rekommenderas för barn.

Utrustning: Kängor/stövlar rekommenderas då det fläckvis finns myrmark. Karta och kompass är bra att ha med.

Stig: Det finns en väl markerad stig till en myr, ca 1 km. Därefter blir det fri vandring uppåt, till vänster i sydöstlig riktning.

Utsikt: Över Hornavan med dess fjällskärgård. Vid klart väder ses gränsfjällen västerut.

Skydd: Finns inget. Om det blåser hårt går det bra att ta skydd intill stora stenblock. Vid slutningen, i den mjuka terrängen, kan man med fördel sjunka ned och inta sin matsäck.

Reservat: Hornavan-Sädvajaure fjällurskogreservat breder ut sig i norr. Reservatets fauna är rik och naturskogar, sydväxtbranter och kalkområden har stora botaniska värden. Det opåverkade skogsekosystemet är ett i Europa unikt område. Skogen utgörs i huvudsak av gles och lågväxt tallskog med stora inslag av fjällbjörk. Åldersspridningen är stor men en äldre generation om 200-450 år för tall överväger. Iksjås toppar ligger i ett område som främst besöks av jägare, bärplockare och några få vandrare. I omgivningarna bedrivs renskötsel av Ståkke sameby.

Djur: Djurlivet är rikt, men det kan vara svårt få syn på några djur under en vandring. Här finns älg, ren, räv och smågnagare. Mycket sällsynt förekommer lo, järv och björn.

Fåglar: I området finns kungsörn och fjällvråk, men det är mer vanligt se lavskrika, ljungpipare eller fjällpipare. Andra arter som förekommer i växlande antal är bergfink, blåhake, dalripa, gråsiska, lövsångare, rödstjärt och rödvingetrast.

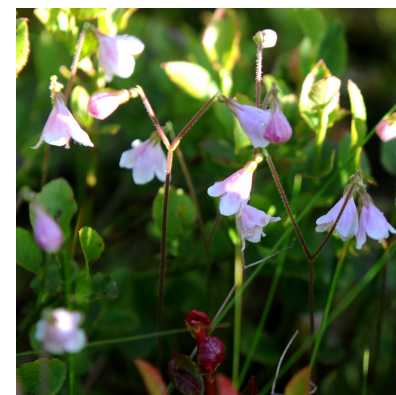
Intill toppen av Alep Iksjá finns en s.k. "liggande höna", ett stenblock på tre små stenar. Ett verk av inlandsisen.

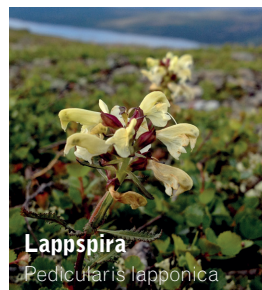
Utsikt mot Arjeplog och över Hornavan från Lulep Iksjá.

I de mosstäckta slutningarna växer rikligt med linnea *Linnaea borealis*, med meterlånga revor. Det var Carl von Linnés favoritblomma och han lät sig ofta avbildas med en linnea i handen. Den ingick också i hans adelsvapen.

Blommor: Tidigt på sommaren ses kabbeleka och smörbollar – oftast i anslutning till våtmark. På fjällsluttningen kan man få syn på gullbräcka, fjällgröna, purpurbräcka, fjällspira, fjällviol, ormrot, fjällgentiana, lappljung, linnea och lappspira. På sensommaren tar de resliga nordisk stormhatt och torta vid.

På den norra delen av Lulep Iksjåk finns en skarp bergsida.

Området på toppen bjuder på spännande formationer. Inlandsisen smälte, bröt fram och slipade till fjällkedjan med enorm kraft. På Lulep Iksjåk finns en skarp bergssida som är i ständig förändring. Det är frostsprängning, vilket är vanligt i kalla regioner och högfjällsområden. Det är vatten som trängt in i sprickor och som utvidgas vid övergång till is. När vattnet fryser till is blir det nio procent 'större'. Om man tar en bild av fjälltoppen nu och en till om femtio år går det sannolikt att se förändringen.

Även växtligheten kan förändra karaktär. Vad som sker i ett längre tidsperspektiv är oklart, men vissa prognoser antar att trädgränsen förflyttas uppåt i höjddet och att andelen kalvfjäll kommer att minska till följd av ett ändrat klimat. Samtidigt har även andra faktorer som bete, markens näringsstatus och tidigare markanvändning en viktig inverkan på träd- och skogsgränsens utbredning.

Källor: Arjeplognytt.se 1/7 2012 intervju med geolog Lena Kjällgren och Piteå-Tidningen, Bertil Sundkvist, 13/9 2010.

Lästips: www.lansstyrelsen.se/norrboten och Institutet för subarktisk landskapsforskning, INSARC: www.recallingthepast.se.

Serien med utflyktsguider utges av Arjeplogs kommun med statligt stöd till lokala naturvårdsprojekt (LONA) förmedlade av Länsstyrelsen i Norrbotten. Använd gärna fjällkartan för att planera dina utfärder: www.kso2.lantmateriet.se. Guiderna finns här för nedladdning: www.arjeplog.se/utflyktsguider. Arjeplogs kommun © Lantmateriet, Geodatasamerkan.

Lulep Iksjåk är en tacksam topp att bestiga för alla åldrar. Gångtiden varierar mellan 45 minuter till 90 minuter.

En glimt historia: Området strax norr om Lulep och Alep Iksjåk var omdiskuterat i slutet av 1970-talet. LKAB ville starta gruvbrytning och utvinna uran till kärnkraftsindustrin. Men det blev aldrig någon gruvstart. Efter omfattande debatt och folkomröstning i Arjeplogs kommun lades förslaget i malpåse. Provbrytningen avslutades 125 meter in i berget och vattenfylldes senare. Gruvområdet, som kallades för Pleutajokk, täcktes med jord. LKAB lade ner projektet sedan den potentiella köparen av uranet, svensk kärnbränsleförsörjning, konstaterat att det svenska uranet från Pleutajokk skulle bli för dyrt.

Trettio år senare är spåren av probrytningen fortfarande tydliga. Sedimentdammarna finns kvar, täckta med gräs och björksly. I brytningsområdet finns några block synliga. Där syns spår av mineralsamlare som knackat loss bitar av det omstridda området i Pleuta. Rören efter borrhålen sticker upp här och där.

När fyndigheten av uran började undersökas döptes vägen till Pleutajokk av folkhumorn till Uranvägen. Idag är namnet officiellt.

Välkommen kontakta Turistbyrån i Arjeplog! Silvermuseet, Guld Klas torg 938 31 Arjeplog Tel. 0961-145 20 turist@arjeplog.se www.arjeplog.se

Vad innebär allemansrätten?

Den unika allemansrättens grundregel är **inte störa – inte förstöra**. Här något att tänka på:

- Du får du vandra nästan överallt förutom på tomter, planteringar och vid bostadshus.
- Elda helst på färdig eldplats och inte vid torr väderlek eller hård vind. Det är inte tillåtet att använda vindfällan eller hugga eller såga ner träd eller buskar eller ta ris, grenar eller näver från levande träd.
- Du får inte jaga, störa, fånga eller skada djur, ungar, bon eller ägg. Hundar får inte vara lösa tiden 1 mars till 20 augusti när djuren har ungar. De ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt och ren.
- I Arjeplogs fjäll och skogar behövs särskild hänsyn till renskötseln. Upplev renarna på avstånd. Respektera renskötarnas arbetsplatser och privatliv vid visten och renhagar. Om du hamnar i en renflyttning håll dig undan och gör så lite väsen av dig som möjligt tills hjorden passerat.
- Du får fritt plocka vilda blommor, bär och svamp. Kolla först vilka växter som är fridlysta. I reservat eller nationalpark gäller särskilda bestämmelser. Att knacka loss sten ur berg eller hugga in sitt namn i berghällar är inte tillåtet. Enstaka mindre lösa stenar kan man plocka med sig.
- Ser Du skräp i naturen – ta gärna med det!

Källa: www.naturvardsverket.se.

Ladda gärna ned broschyren: "Fridlysta växter och djur i Sverige" (2012).

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra mest värdefulla naturområden. I Arjeplogs kommun finns 22 områden däribland Akkelis, Björknäs, Daita, Granberget, Hornavan-Sädvajare, Laisdalen, Laisälven, Långsjön-Gåbrek, Märkberget, Nimtek, Pieljekaise, Piteälven, Rakäive, Ramanj, Ståkke-Bårgå, Sulitelma, Tjeggelvas, Tjålmejaure, Udtja, Veddek och Yrafeldat.